

precum și momentul emoționant de destăinuire a visurilor copilăriei sale în fața lui Manole.

Bine secundat a fost Gh. Gheorghiu de către interpretii „băieților veseli”. Am remarcat în primul rând dezinvoltura cu care Dan Herdan a plimbat prin scenă indolența și dezinteresul lui Manole. Cu umor de bună calitate, protagonistul afișează — în primele două acte — ironia voit „deșteaptă” a tipului ce se vrea superior, dar nu reușește, și care se amuză singur de „glumele” sale. Frumos gradat, actorul joacă însingurarea „șefului” părăsit de amici (actul III), redînd convingător transformarea lui Manole, de la amănuntul semnificativ — renunțarea la jocul cu lanțul pe deget, gest caracteristic șmecherului Manole — pînă la atitudinea hotărîtă și plină de voință a unui Manole conștient și dornic să muncească.

Interpretîndu-l pe Băscuță, copia neinspirată a „personalității” lui Manole, Vasile Mălinescu a reliefat cu aplomb comic, timiditatea și stînjeneala comportamentului împrumutat, pe care, sub influența meșterului și datorită ajutorului camaraderesc al studentei Anca, îl înlătură cu fermitate, dezvăluind fondul cînstit al muncitorului simplu și priceput. „Microbistului” Popescu-Henț, tînărul actor M. Ionescu-Vrănești i-a subliniat prea mult alura sportivă și prea puțin ipostaza iscusitului inovator în perspectivă.

Trebuie menționate în continuare cîteva roluri de mai mică importanță: subtilul crochiu al pedantului Brînduș, tatăl răsfățatului Manole (Călin Botez), figura deschisă și umorul sănătos al strungarului Dan (Emil Birlădeanu), precum și nota de gingășie cu care a fost colorat rolul ingrat al responsabilei culturale, Mariana (Iuliana Doru).

Nu același lucru putem să spunem — și vina aparține în mod egal și regiei — despre strădanile de a se face totuși remarcate ale lui J. Guran (Mihai), printr-o zgomotoasă și necontrolată evoluție scenică, și ale Olgăi Dumitrescu (Anca), printr-o vioiciune dusă pînă la falsă cochetărie, ceea ce a contribuit la simplificarea unor caractere care, chiar dacă vitregite de text, trebuiau — credem — să-și justifice mai pregnant rolul în economia dramatică a piesei. De asemenea, am fi dorit din partea regizorului o mai atentă grijă față de mișcarea și gruparea în scenă (care a apărut excesivă și contrafăcută, în special în actele I și III), cu atît mai mult cu cît unicul decor al piesei, clubul uzinei în care se petrece acțiunea, decor aerat și luminos (scenograf G. Matei), oferea posibilități mult mai interesante.

Cu aceste rezerve — care însă nu afectează calitatea artistică a spectacolului *Băieții veseli* — pe scena Teatrului de Stat din Birlad s-a realizat un spectacol antrenant, educativ și optimist, aplaudat pe merit de un public inimos.

Cu aceeași satisfacție am salutat și noi climatul, deosebit de propice muncii creatoare, al colectivului din Birlad, aflat azi sub o competență conducere, și am apreciat elanul și puterea de muncă a actorilor care, fără să se bucure de condițiile unui teatru bucureștean de pildă, realizează succese artistice de netăgăduit, pe care — sîntem convinși — le vor depăși. De ce atunci, vitregirea din partea oamenilor de specialitate, de ce regizorii și actorii noștri frunțași se sfiesc să meargă la Birlad, acolo unde experiența și sfatul lor sînt atît de mult așteptate ?

Emil Riman

„VECINI DE APARTAMENT” DE I. GHERASKINA

Teatrul Muncitoresc C. F. R.

Data premierei : 8 octombrie 1960. Regia : Lucian Giurchescu. Decoruri : Sanda Muștescu. Distribuția : Astra Dan (Mașa Tvetocikina) ; Mircea Cruceanu (Pavel Tvetocikin) ; Nelly Nicolau-Ștefănescu (Stukaciova Fania Lvovna) ; N. N. Matei (Stukaciov Piotr Serghievic) ; Maria Georgescu-Pătrașcu (Stukaciova Lerocika) ; Luiza Derderian-Marcoel și Mihai Niculescu (Stukaciov Sașa) ; Ion Pascu (Valentin Nikolaevic Kromskoi) ; Alexandra Ianu-Pascu (Xenia Alexandrovna Kromskaia) ; Ion Aurel Manolescu (Oleg Vsevolodovic) ; Kitty Mușatescu (Evdokia Gavrilovna) ; Alexandru Vasiliu (Ivan Stepanovic) ; Sergiu Deme-

triad (Fadei); Traian Dănceanu (Nikifor Stepanovici); Dori Nichita (Bankina); Alexandru Cațichi (Cetățeanul); Petre Laurențiu (Sectoristul); Corado Negreanu (Eliseev); Mircea Gheorghiu (Krivciuk); Cecilia Teodoru (Fata de la Societatea de electricitate).

O comedie-vodevil, la care se rîde din toată inima, fără solicitarea unor probleme majore, dar vizind vicisitudini cotidiene (și încă din cele mai frecvente — spațiul locativ), cu o perspectivă tonică, iată coordonatele piesei *Vecini de apartament* de L. Gheraskina.

Convinguirea a mai oferit — prin generozitatea situațiilor comice pe care le iscă — subiecte multor autori, cu efecte aproape totdeauna de succes. Problema e la „inimă” spectatorului, repede înclinat să ridă, critic și — de ce nu? — foarte ades autocritic, pe seama celor care calcă legile ne-scrite ale locuitului în comun.

Mai mult ca la alți autori însă, am întilnit la Gheraskina o remarcabilă vioiciune în conturarea caricaturală a personajelor — portretul „sarjă prietenească” se desenează „la vedere” — în câteva linii, sugerînd plastic ceea ce este esențial în tipologia eroului respectiv. Învălmășeala de fapte și conflicte e amețitoare; din ghemul de acțiuni diverse, autoarea își trage însă cu abilitate „firul Ariadnei”, cu ajutorul căruia duce spectatorul din labirintul dramatic spre un deznodămînt în care destinele umane se clarifică. Sub influența unei noi locature — inimoasa Mașa — în apartamentul comun, oameni cu înclinații individualiste își găsesc echilibrul și privesc viața cu o optică nouă, socialistă. Eroul pozitiv e încadrat însă fondului comic al piesei, el nu e nici didactic, nici „prelucrative”. Mașa face parte din structura textului dramatic, are haz, o candoare sufletească sinceră, o înțelepciune care îi conferă un real ascendent asupra vecinilor.

Deși cusute subțire „cu arnici”, câteva existențe umane se limpezesc în fața noastră: o mamă de familie își dă seamă de greșeala pe care era cît pe-aci s-o săvîrșească, obligîndu-și fiica — dincolo de chemarea inimii — să se mărite cu un afacérist; o „poetă” dezechilibrată își află rostul de soție și de om, aducînd în gazetăria cotidiană servicii reale și părăsind poemele abracadabrante. Majoritatea eroilor acestei piese (în afară de afaceriști ca Bankina și Stepanovici) sînt priviți cu o îngăduitoare ironie — un soț sub papuc, un cetățean care cochetează cu sticla de băutură, un soț puțin avar, o mamă călătorească, în fond oameni de treabă, cu defecte temperamentale și nu dăunătoare societății. Acțiunea eroului pozitiv, binefăcătoare asupra acestor personaje, e de aceea credibilă, pozițiile noi adoptate în final puțînd fi socotite ca un rezultat al exemplului de viață pe care îl arată Mașa.

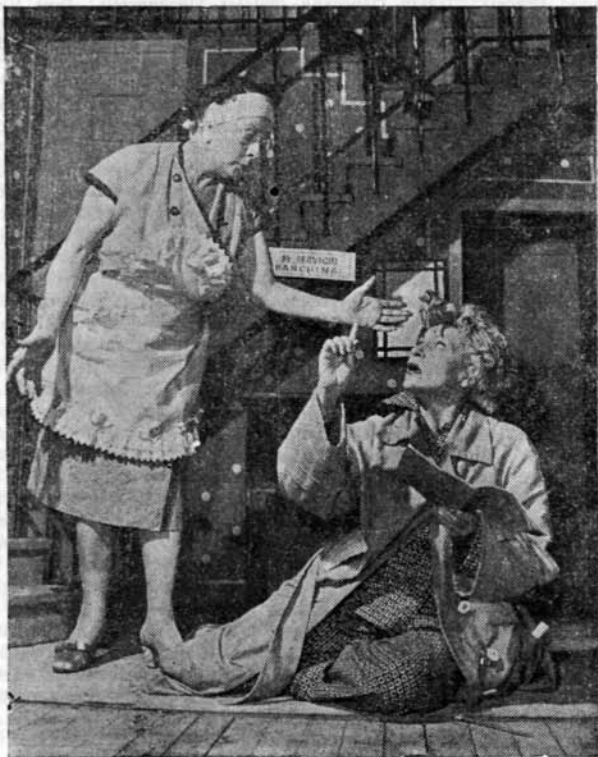
Aparent, comedia nu ridică probleme dificile de înscenare și un regizor oarecare ar putea fi tentat către o înscenare estradistică, clovnescă.

Lucian Giurchescu a adoptat însă o cu totul altă poziție: el a pornit de la ideea artistică majoră a creării unor personalități umane pe scenă, a unor portrete cît mai complexe cu puțință, pentru a putea susține plauzibil premisele uneori debile ale acțiunii. Pentru ceea ce a izbutit tînărul regizor, trebuie felicitat — nici o apariție scenică nu e întîmplătoare: în fața noastră s-a succedat o întregă galerie umană uimitoare în variația ei tipologică. Grijă pentru amănunt e remarcabilă, de la vestimentație, la mască și la folosirea fiecărui gest, toate coroborate către țelul final: rîsul vesel al publicului. Nici un erou nu repetă trăsăturile celuilalt, fiecare își poartă, stanislavskian, o biografie din care extrage în fața spectatorilor numai ceea ce e esențial pentru substanța comediei, făcîndu-ne însă să sesizăm și restul. În ciuda caracterului nepretențios al comediei, Giurchescu a adoptat o atitudine filozofică față de rîs, socotindu-l nu numai un scop pentru spectacol, ci făcînd game pe elementele comicului — de la umorul indulgent, la satira care exclude personajul. Ritmul de sarabandă al spectacolului e amețitor (din păcate, uneori în detrimentul cuvîntului pulverizat de actori), și învălmășeala personajelor nu e doar un copios truc formal, ci ea se grefează pe atmosferă; algeoul inițial are același mers cravașat pînă în final și solicită un mare efort creator din partea interpreților, care trebuie însă să încadreze și mai bine replica în ritmul scenic.

Lucian Giurchescu a creat momente revelatorii aproape pentru fiecare din personaje — revelatorii cu armele comediei —, surprinzînd personajul cu lentila caricaturii care extrage numai esența. Momentul ceaiului

★

Nelly Nicolau-Ștefănescu
(Fania Lvovna Stukaci-
ciov) și Alexandra
Ianu-Pascu (Xenia Ale-
xandrovna Kromskaia)

din casa Stukaci-ov, momentul din biroul redacției etc., etc., pe lângă hazul copios pe care-l declanșează, trădează o adâncă înțelegere umană, o armonioasă dozare a satirei. Pentru că regizorul a păstrat în tot acest spectacol, la care se rîde copios, o undă de căldură omenească ce duce personajul numai pînă la o anumite tensiune, nu-i comprimă însă fondul sufletesc și-i păstrează latențele necesare „reabilitării”; Lucian Giurchescu joacă chiar pe o strună lirică ce sună ușor, dantelat, peste comedie și eroi.

Folosind mulți interpreți care nu au avut totdeauna de înfruntat roluri principale, meritul realizatorului spectacolului e și mai mare. În acest fel, Alexandra Ianu-Pascu a compus cu un umor dezinvolt, cu o autenticitate uimitoare, chipul „poetei” dezechilibrate, păstrînd însă mereu personajului doza de feminitate care readuce eroina la viață, în final. Nelly Nicolau-Ștefănescu are o manieră proprie de a „oficia” umorul, o participare plină și în scenele mute și o personalitate care o duce către personaj, chemînd în același timp personajul către ea, în egală măsură. Am revăzut-o pe Kitty Mușatescu în rolul Gavrilovnei, cu o discreție artistică de calitate, punctînd cu mult firesc conturul eroinei. Corado Negreanu a făcut cu multă vervă și cu o mișcare plastică expresivă, portretul unui gazetar tracasat; „subtextul” personajului a fost subliniat cu briu. Conturîndu-l pe Valentin, soțul „poetei”, Ion Pascu a știut să încadreze în desenul spectacolului, schița unui erou ce produce comicul prin contrast, erou zugrăvit cu multă finețe și sensibilitate. Ion Aurel Manolescu (fără a forța „compoziția”, a avut firesc și haz), Al. Vasiliu (truculent în scenele de beție pe care le execută cu virtuozitate), N. N. Matei, Alexandru Cațichi, Dori Nichita, Mircea Gheorghiu au adus pe scenă autenticitate și, mai ales, au fost prezenți în dinamica spectacolului.

Traian Dănceanu (Nichifor Stepanovici) trebuie menționat pentru modalitatea cu care-și dezvoltă totdeauna premisele comice ale personajului, executând variații pe o singură temă, cuceritoare însă prin spontaneitatea lor. Regia a avut grijă să-i ferească pe cei doi tineri eroi — Lera și Fadei — de implicații lirice abuzive și i-a circumscris surisului general. Maria Georgescu, cochetând mai mult cu ea însăși decât cu personajul, și Sergiu Demetriadi au realizat un cuplu necesar piesei și atmosferei. Luiza Derderian a căpătat o tehnică perfectă a travestiului.

Decorurile Sandei Musatescu — o secțiune transversală în apartament — au reușit totuși să nu dea impresia de ceva deja văzut, prin linia generală de șarjă pe care au căpătat-o, prin contrastele comice și lirice ale desenului său, prin folosirea elementului stilizat în caracterizarea generală și a elementelor realiste în sublinierea atmosferei.

Teatrul din Giulești ne-a oferit un spectacol la care se ride din plin, o comedie pe care regizorul și interpreții au luat-o în... serios.

UN EXEMPLU DE ARTĂ A ARENEI

Turneul Circului Mare din Budapesta la București

Un program de circ = un spectacol. Echivalența aceasta a fost împlinită cu mult brio artistic de ansamblul circului din Budapesta.

Un spectacol presupune unitate de concepție, ritm, fantezie, culoare — și toate aceste atribute le au artiștii maghiari din arenă.

Spectacolul budapestan a găsit în persoana lui Feldman László un regizor care a îmbinat cu multă finețe și umor, numerele din program. E uimitor, dar, și în echilibristica pe scară, și în cavalcada călăreților, există un punct de vedere regizoral, „cimentul“ care unește ansamblurile edificiului. Din două lăzi de lemn, se urcă „la vedere“ decorul — două capiteluri ionice din... ață — fundalul fix al spectacolului, tremurând aerian la fiecare număr. Două prezentatoare grațioase au adus și ele, prin simpla enunțare a numărului din program, o contribuție prețioasă la tensiunea reprezentației. Modalitatea mereu nouă de a prezenta a înlocuit banalul „va urma“, cu un șal, un evantai, o pălărie bolero, pe care se află încrustat numărul din program. Programul? Excelent, iar fiecare interpret, un artist complex. „Numărul“ nu se execută sec, ci după o scurtă uvertură „actoricească“; un acrobat, înainte de evoluțiile sale, cîntă la microfon, justificîndu-și apoi evoluțiile muzicale, aeriene etc... Aplauzele fiecărui număr i-au revenit în bună parte, și pe drept, lui Feldman László.

Ce am putea evidenția în mod special din acest spectacol?

Greu de stabilit. Ne-am fixa totuși preferința asupra „jocului pălărilor“ — o satiră la adresa... legilor echilibrului, pe care micuțul acrobat Gazdag Géza le ia în deridere, spre stupefacția noastră. În egală măsură, „păpușa de cauciuc“ (duo Bodnár), un grotesc număr de coregrafie acrobatică (excepționala plastică a „păpușii“ vădînd un studiu îndelung, evoluțiile acrobatică (duo Délibáb), sau dresura de lei (Szgedi), efectuată cu un firesc uimitor (leii nu se agită, nici nu răcnesc; dresorul doar — parcă un bunic sfătos — se joacă, surizînd, cu „regele animalelor“, într-o bună dispoziție generală).

E prezentă o grijă stabilă pentru plastica momentului din arenă: 4 Nanasii au o grație statuară în exercițiile pe biciclete, iar cei 6 Piccard „danseză“ pe cai cu o siguranță uimitoare.

... Ei bine, și comicii (Stefi și Boros) au avut haz; clovnadele lor groase și violente au fost totuși „de gen“, nu cuplete de estradă, ci bufonade de circ, așa cum cere tradiția acestui spectacol milenar. Orchestra a cîntat decent și, mai ales, nu zgomotos.

Să recapitulăm: regia artistică foarte bună, numerele înscenate în cadrul unui scenariu, artiști cu o tehnică desăvîrșită și chiar comici hazlii.

Sugerăm Circului nostru de Stat să-și însușească acest prețios schimb de experiență... Mai ales, la capitolele regie și comici...

Al. P.